

Ministerie van Algemene Zaken
T.a.v. De Minister-President

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. Minister voor Klimaat en Energie

Ministerie van Buitenlandse Zaken
T.a.v. Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Zaandam, 10 oktober 2022

Geachte minister-president Rutte, geachte ministers Jetten en Schreinemacher,

Op 24 juni jl. werd het resultaat van de onderhandelingen voor de wijziging van het Energiehandvestverdrag (Energy Charter Treaty, hierna ECT) gepresenteerd. Binnenkort zal in de Raad van de Europese Unie worden besloten over het al dan niet accepteren van de gepresenteerde verdragswijzigingen.

Wij roepen u op niet akkoord te gaan met de voorgestelde verdragswijzigingen en u in te zetten om samen met zoveel mogelijk andere landen uit dit verdrag te stappen.

In het debat met de Tweede Kamer van 22 juni jl. stelde minister Jetten over de schadelijkheid van het ECT dat: *“internationaal opererende bedrijven dit verdrag gebruiken om bizarre claims bij overheden neer te leggen als die overheden proberen voor de samenleving de verduurzaming te versnellen.”*¹ Wij onderschrijven dit volledig. De voorgestelde verdragswijzigingen nemen deze zorg echter geenszins weg, maar zijn juist een stap in de verkeerde richting. De wijzigingen herbevestigen een juridisch kader dat een groeiende belemmering voor de noodzakelijke energietransitie vormt.

Ten eerste blijven de bepalingen over het *investor-state dispute settlement* (ISDS), op basis waarvan bedrijven miljardenclaims tegen overheden kunnen indienen, onverminderd bestaan. Het meest schadelijke element van het ECT blijft daarmee onaangetast. Het zogenoemde ‘flexibiliteit mechanisme’ op basis waarvan landen ervoor kunnen kiezen de bescherming van bestaande investeringen in fossiele brandstoffen te beperken tot 10 jaar na inwerkingtreding, biedt hierbij onvoldoende soelaas. Bepaalde aardgas-gerelateerde investeringen zijn van dit mechanisme uitgezonderd. Zij krijgen nog bescherming tot uiterlijk 2040. Daarnaast zal de komende 10 jaar volop moeten worden ingezet op het volledig afbouwen van onze fossiele energievoorziening, inclusief aardgas. De einddatum voor overige fossiele investeringsbescherming is op dit moment nog onzeker. Daarvoor dienen eerst minimaal driekwart van de deelnemende lidstaten de verdragswijzigingen te hebben geratificeerd. Mogelijk zal daardoor de investeringsbescherming van kolencentrales in de praktijk zelfs tot ver in de jaren 30 van deze eeuw doorlopen.

---

¹ Verslag van een commissiedebat, gehouden op 22 juni 2022, over Energieraad, 21 501-33 Nr. 945, <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/commissieverslagen/detail?id=2022Z09216&did=2022D26903>

De schadelijkheid van de ISDS-bepalingen in het ECT werd nogmaals onderstreept door de zaak die door het Britse bedrijf Rockhopper tegen Italië is gewonnen.² Aanleiding voor deze procedure was het besluit van Italië om olie- en gasboringen voor haar kust niet langer toe te staan. Rockhopper startte daarop een procedure onder het ECT, die zij liet bekostigen door een arbitragefinancier.³ Afgelopen augustus veroordeelde het arbitragehof Italië tot het betalen van een schadevergoeding van 240 miljoen euro, een bedrag dat 8 maal hoger is dan de investeringen van Rockhopper voor de Italiaanse kust. Met de door RWE en Uniper aangespannen procedures ligt nu ook de Nederlandse Staat onder vuur.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat verschillende grote internationale advocatenkantoren verdragen met ISDS-bepalingen aanprijzen als *'opportunities'*. Zo schreven advocaten van een internationaal kantoor onlangs: *"Companies in industries most affected by States' climate change obligations (e.g., fossil fuels, mining, etc.) should audit their corporate structure and change it, if needed, to ensure they are protected by an investment treaty."*⁴

Ten tweede vormt de uitbreiding van de toepassing van de ISDS-bepalingen naar duurzame energie een additionele bedreiging en belemmering van de energietransitie. Deze transitie zal in ongekende snelheid moeten plaats vinden. Wat voor Nederland en andere landen daarbij de beste oplossing is, zal in veel gevallen niet op voorhand duidelijk zijn. De klimaaturgentie maakt het noodzakelijk dat we *nu* op basis van de huidige inzichten beslissingen nemen, waar we op basis van voortschrijdend inzicht later op terug moeten kunnen komen. Zo speelt er op dit moment bijvoorbeeld een levendige discussie over de rol van vaste biomassa in de energievoorziening. Verschillende van de ondertekenaars van deze brief hebben op de klimaatschadelijke effecten van het verbranden van vaste biomassa in energiecentrales gewezen en hebben gepleit voor een uitfasering van deze energiebron. Wanneer aan deze oproep gehoor wordt gegeven, dan zou onder een gewijzigd ECT iedere investeerder in biomassacentrales arbitrageclaims kunnen starten. De noodzakelijke snelheid in de energietransitie vereist een overheid die speelruimte heeft en zich niet laat gijzelen door de angst voor de volgende juridische procedure onder het ECT.

Bij aangepast beleid biedt een nationaalrechtelijk kader, inclusief de bescherming van eigendom onder het Europees verdrag van de rechten van de mens, voldoende waarborgen voor investeerders voor een redelijke tegemoetkoming in de door hen gemaakte kosten. Een garantie op onzekere toekomstige winsten, zoals onder het ECT, past hierbij niet en beperkt de ruimte van een overheid voor het investeren in een rechtvaardige en noodzakelijke energietransitie waarbij met name de kwetsbaren in onze samenleving bescherming en ondersteuning nodig zullen hebben. Het ECT blijft, ook na herziening, een verdrag dat haaks staat op de klimaatambities die zijn geformuleerd in Parijs. De voorgestelde verdragswijzigingen veranderen het verdrag niet wezenlijk: maatregelen die nú nodig zijn om de klimaatcrisis af te remmen blijven ondergeschikt aan de financiële belangen van bedrijven.

In plaats van instemmen met wijziging en uitbreiding van het ECT doen wij een dringend beroep op de regering zich blijvend in te zetten om met een zo groot mogelijke groep ECT-deelnemers uit het ECT te stappen. Uittredende landen kunnen door middel van onderlinge afspraken uitsluiten dat in hun gevestigde bedrijven en investeerders tegen deze landen arbitrageprocedures kunnen instellen. We

---

² Euronews, 'No climate justice': Oil firm Rockhopper wins €241m payout after being banned from drilling', <https://www.euronews.com/green/2022/09/09/no-climate-justice-oil-firm-rockhopper-wins-241m-payout-after-being-banned-from-drilling>

³ Rockhopper, News release: Arbitration Award, <https://rockhopperexploration.co.uk/2022/08/successful-arbitration-outcome/>

⁴ Jones Day, 'Climate Change and Investor-State Dispute Settlement', 28 februari 2022, <https://www.jdsupra.com/legalnews/climate-change-and-investor-state-9102431/>

zijn ons ervan bewust dat de schadelijkheid van het ECT op dat moment nog niet geheel verholpen is omdat de 'sunset clause' van 20 jaar ten aanzien van de niet uitgetreden landen nog steeds zal gelden. Na uittreding zal verder gezocht moeten worden naar de mogelijkheden om de Europese en wereldwijde energietransitie te beschermen tegen arbitrageprocedures. Uittreding is echter wel een stap vooruit in het terugpakken van controle over de energietransitie. Instemmen met de verdragswijzigingen daarentegen is een stap verder in het arbitragemoeras.

Hoogachtend,

Marjan Minnesma, Directeur Stichting Urgenda

Audrey Gaughran, Directeur Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Donald Pols, Directeur Milieudefensie

Bas van Weegberg, Lid Dagelijks Bestuur FNV

Marjolein Demmers, Directeur Natuur & Milieu

Andy Palmen, Directeur Greenpeace Nederland

Johan Vollenbroek, Voorzitter Mobilisation for the Environment

Danielle Hirsch, Directeur Both ENDS

Marit Maij, Directeur Action Aid Nederland

Fiona Dove, Directeur Transnational Institute

Jurjen van den Bergh, Directeur De Goede Zaak

Sara Murawski, Coördinator Handel Anders Coalitie

